

DIMITRIE BOLINTINEANU

MUMA LUI ȘTEFAN CEL MARE
LEGENDE ISTORICE
•
BASME

**Ediție îngrijită, tabel cronologic
și aprecieri critice
de Valeria FILIMON**

AGORA

LEGENDE ISTORICE

CEA DE PE URMĂ NOAPTE A LUI MIHAI CEL MARE	5
PREDA BUZESCU	6
MUMA LUI ȘTEFAN CEL MARE	7
FERENTARUL (FRAGMENT DINTR-UN MARȘ VECHI)	8
FATA DE LA COZIA	9
UN OSTAȘ ROMÂN ÎNCHIS PESTE DUNĂRE	11
MIRCEA LA BĂTAIE	11
MIHAI SCĂPÂND STINDARDUL	12
MIHAI LA PĂDURARUL	13
MIRCEA CEL MARE ȘI SOLII	14
CĂPITANUL DE VÂNĂTORI	16
MARIOARA	18
DOAMNA LUI NEAGU	19
CUPA LUI ȘTEFAN	20
SORA ANA	21
DANIEL SIHASTRU	23
FIASTRII	24
ÎNTOARCEREA LUI MIHAI	25
MIRON COSTIN	27
ȘTEFĂNIȚĂ DOMNUL	28
MONASTIREA PUTNA	29
NĂVALA LUI ȚEPEȘ	30
APA BÂRSEI	30
GROZEA VORNICUL	32
MIHAI REVENIND DE LA DUNĂRE	33
DOMNUL MAVROGHENI	33
HAN-TĂTAR	34
BÂRLAD	36
BAIA	38
CODRU COSMINULUI	39
ȘTEFAN LA MOARTE	41
DUMBRAVA ROȘIE	42
MARIA PUTOIANCA	44
DRAGOMIR SAU CETATEA LUI RADU NEGRU	45
MUMA LUI MIHAI	46
APRODUL PURICE	47

CĂLUGĂRENII.....	48
COZIA.....	52
EDESSA.....	54
CÂNTECE DIN EXIL.....	57
PROSCRISUL.....	59
LA CONSTANTIN NEGRII.....	60
LA UNIRE.....	62
MIHAI ȘI CĂLĂUL.....	62
VISUL LUI ȘTEFAN CEL MARE.....	63
ȚEPEȘ ȘI SOLII.....	66
CONSILIUL SECRET.....	67
CORNUL LUI SAS.....	69
GHINEA GRECUL.....	71
BOGDAN ÎN POLONIA.....	71
INVOCĂȚIE.....	74
MIHAI ÎN TRANSILVANIA.....	75
LA ROMÂNI.....	79
ANA-DOAMNA.....	80
SÂN-PETRU.....	86
MOLDAVII LA MARIENBURG.....	89
SOLII LUI ȚEPEȘ LA MOHAMET.....	92
DOMNUL IONAȘCU.....	94
MIHAI LA VIDIN.....	95
VORNICUL DUMITRU.....	95
SIRETUL.....	96
GLUBAVII.....	97
CLEJANII.....	99
MUSTAFA-PAȘA.....	100
BĂTĂLIA PE GHEAȚĂ.....	101
MOARTEA LUI MIHAI VITEAZULI.....	102
MOVILA LUI RĂZVAN.....	104
PETRU RAREȘ.....	105
BARNOSCHI- DOMNUL.....	106
MIHAI ȘI UCIGĂTORUL.....	107

BASME

FATA DIN DAFIN.....	108
ȘIR'TE MĂRGĂRITE (ÎNȘIRĂ-TE MĂRGĂRITARE).....	110
VIERSUL MUMEI.....	113
COPILAȘII.....	113
DOMNUL DE ROUĂ.....	115

N-AUDE, N-AVEDE, N-A GREUL PĂMÂNTULUI	117
DOCHIA	121
FĂT-FRUMOS.....	125
MIHNEA ȘI BABA(DUPE O TRADIȚIE).....	127
O NOAPTE LA MORMINTE	133
MORTUL	134
UMBRA RĂZBUNĂTOARE.....	136
MUREȘUL ȘI ALUTA (OLTUL).....	138
TABEL CRONOLOGIC	140

CEA DE PE URMĂ NOAPTE A LUI MIHAI CEL MARE

Ca un glob de aur luna strălucea
 Și pe-o vale verde oștile dormea;
 Dar pe-un vârf de munte stă Mihai la masă
 Și pe dalba-i mână fruntea lui se lasă;
 Stă în capul mesei, între căpitani ,
 Și recheamă dulce tinerii săi ani.
 Viața noastră trece ca suava rouă
 Când speranța dulce ne surâde nouă.
 Astfel astă dată viața lor cura;
 Cugetele triste nu-i mai turbura;
 Luna varsă raze dulci și argintoase;
 Austrul le suflă coamele pletoase;
 Căpitanii toarnă prin pahare vin
 Și în sănătatea lui Mihai închin.
 Dar Mihai se scoală și le mulțumește
 Și, luând paharul, astfel le vorbește:

– „Nu vă urez viață, căpitanii mei!
 Dimpotrivă, moarte, iată ce vă cei!
 Ce e viața noastră în sclavie oare?
 Noapte fără stele, ziuă fără soare.
 Cei ce rabdă jugul ș-a trăi mai vor
 Merită să-l poarte spre rușinea lor!
 Sufletul lor nu e mai presus de fierul
 Ce le-ncinge brațul, iau de martur cerul!
 Dar românul nu va câmpuri fără flori,
 Zile lungi și triste fără sărbători.
 Astfel e vulturul ce pe piscuri zboară;

Aripile taie-i, că ar vrea să moară!
Astfel e românul și român sunt eu
Și sub jugul barbar nu plec capul meu.“

PREDA BUZESCU

De trei zile lupta n-a mai încetat,
Și tătarul pare c-a înaintat.
Dar Buzescu Preda vede cu durere
Floarea României ce pe vale piere.
Trece înainte pe un cal în joc,
Ce vărsa din ochii-i flacăre de foc;
Strigă cu tărie cetelor zdrobite,
Ce la glasul-i mândru se întorc uimite.
Iată că nepotul hanului tătar
Trece pe-un sălbatec, ager armăsar:
Unde se arată pe întinsa vale,
Prin oștirea noastră își deschide cale.
Iar Buzescu Preda, cum îl întâlnește,
Îi ieși-nainte, și-astfel îi vorbește:
– „Dacă nu ți-e frică și-ai credință-n tine,
O, tătare! vino să te bați cu mine!“

Ei descălecară atunci amândoi,
Și se iau la luptă ca doi juni eroi,
Ochii tuturoră cată cu mirare
La Buzescu Preda și tătarul mare.
Ei se bat la raza stelei cei de foc,
Flăcările-i albe pe-a lor zale joc.
Vântul răcorește fruntea lor udată;
Și mânia dulce sufletul le-mbată.
Ei se bat în spade – spadele se frâng;
Și se iau la brațe – se smucesc, se strâng;
Când tătarul scoate o secure mică

Și lovind pe Preda, pavăza îi strică;
Dar el cu măciuca astfel îl lovi,
Încât deodată căzu și muri.

Iar după aceasta, oastea românească
Pleacă și învinge horda tătarască.

MUMA LUI ȘTEFAN CEL MARE

I

Pe o stâncă neagră, într-un vechi castel,
Unde cură-n poale un râu mititel,
Plânge și suspină tânăra domniță,
Dulce și suavă ca o garofiță;
Căci în bătălie soțul ei dorit
A plecat cu oastea și n-a mai venit.
Ochii săi albaștri ard în lacrimile
Cum lucesc în rouă două viorele;
Buclele-i de aur cad pe albu-i sân,
Rozele și crinii pe față-i se-ngân.
Însă doamna soacră lângă ea veghează
Și cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II

Un orologiu sună noaptea jumătate,
În castel în poartă oare cine bate?
– „Eu sunt, bună maică, fiul tău dorit;
Eu, și de la oaste mă întorc rănit.
Soarta noastră fuse crudă astă dată:
Mica mea oștire fuge sfârâmată.
Dar deschideți poarta... Turcii mă-ncongior...
Vântul suflă rece... Ranile mă dor!“
Tânăra domniță la fereastră sare.

– „Ce faci tu, copilă?” zice doamna mare.
Apoi ea la poartă atunci a ieșit
Și-n tăcerea nopții astfel i-a vorbit:
– „Ce spui tu, străine? Ștefan e departe,
Brațul său prin taberi mii de morți împarte,
Eu sunt a sa mumă; el e fiul meu;
De ești tu acela, nu-ți sunt mumă eu!
Însă dacă cerul, vrând să-ngreuieze
Anii vieții mele și să mă-ntristeze,
Nobilul său suflet astfel l-a schimbat,
Dacă tu ești Ștefan cu adevărat,
Apoi tu aice fără biruință
Nu poți ca să intri cu a mea voință.
Du-te la oștire! Pentru țar[mori!
Și-ți va fi mormântul coronat cu flori!”

III

Ștefan se întoarce și din cornu-i sună,
Oastea lui zdrobită de prin văi adună.
Lupta iar începe... Dușmanii zdrobiți
Cad ca niște spice de securi loviți.

FERENTARUL¹

(Fragment dintr-un marș vechi)

Nu e nici mândria, nu e nici mulțimea,
Care în batalii încunun oștimea;
Nu e nici noroc.
Cela ce se bate pentru neatârnaire
Are zece brațe, zece inimi are,
Inime de foc.

¹ *Ferentar* – soldat din pedestrirea ușoară (lat.).

Roșiorul mândru și frumos ca crinul
Când pe mal s-arată tremură Vidinul
La vederea sa,
Face de se miră toată arăpimea,
Ieniceri¹, spahiii² și arnăuțimea³
Și-i strigă: ura !

Ferentarul, ager și cu lungă chică,
Intră în oștime fără nici o frică,
Tare ca un leu.
Iute ca săgeata tabăra străbate,
Bate zece singur,
Cincisprezece bate:
– „Ferentar sînt eu !“

Astfel ferentarul știe ca să moară:
Pentru țara dragă, pentru soțioară
Cine n-ar muri?
Unul ca acela blestemat să fie !
Nimeni să nu-l plângă, nimeni să nu-l știe
Când el va pieri !...

Junele fecioare, tineri luptători,
Pe mormântul nostru vor culege flori !...

FATA DE LA COZIA

Trâmbița răsună sus pe coasta verde;
Armia lui Țepeș printre brazi se pierde.
– „Iată! strig vitejii, mândrul căpitan
Ce-a ucis cu mâna-i pașa musulman!“

¹ *Ienicer* – soldat din corpul infanteriei turcești (turc.).

² *Spahiu* – soldat din cavaleria turcească (turc.).

³ *Arnăut* – soldat mercenar (albanez).